

NATIONALMUSEUM
med
PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm, 2016-03-15

Ert Dnr: Ku2015-02515-KL
NMW Dnr: 1.5.3-468-2015

REMISSVAR
NY MUSEIPOLITIK (SOU 2015:89)

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (NMW) har tagit del av betänkandet *Ny Museipolitik* och har följande synpunkter;

Sammanfattning

- NMW välkomnar att en utredning på området har genomförts. NMW är positiva till en översyn som konstaterar att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken som är tydligare och mer principiellt inriktad. Museerna har utvecklat sin verksamhet och förhållit sig till samhällsutvecklingen men har inte fått erkännande för mycket av det arbete som gjorts.
- NMW anser att det är viktigt att identifiera områden inom museisektorn som behöver förstärkas där samverkan nämns som ett av dessa områden. NMW har sedan utflytten från museibygnaden på Blasieholmen intensifierat samarbeten med museer och institutioner i hela landet och ytterligare förstärkt internationella samarbeten. Sådana samarbeten är framgångsrika och sker på lika villkor för de inblandade institutionerna. NMW vill fortsätta samverka även efter inflytten i den renoverade lokalen.
- NMW välkomnar utredningens förslag om att göra ett avsteg för museer beträffande full kostnadstäckning och anslagssparande överstigande tre procent.
- NMW välkomnar också att utredningen särskilt tittat på gallringsproblematiken och vill fortsätta samverka med Riksantikvarieämbetet för att bearbeta motsvarande riktlinjer till svenska förhållanden.
- NMW ställer sig positiv till att institutionerna får i uppdrag att ta fram specificerade strategidokument som kan bilda utgångspunkt för den kollegiala granskningen och granskning av kvalitet i årsredovisningen.

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

- NMW är tveksam till behovet att införa en museilag för att slå fast de allmänna museernas fria ställning utifrån förutsättningen att denna inte blir en ytterligare påлага och ett utökat uppdrag.

- NMW är negativa till att en ny myndighet för museer och utställningar inrättas. NMW anser istället att ett förstärkt nationellt uppdrag läggs ut på respektive centralmuseum. Liksom i utredningen av den Gestaltade livsmiljön ser NMW en dubblering av den nya myndighetens uppdrag och redan befintliga myndigheters uppdrag som Analysmyndigheten, Kulturrådet, Statens servicecenter samt centralmuseerna. En så pass liten myndighet kan inte ha kapacitet att omvärldsbevaka för hela sektorn utan bör rimligen bli ett hinder för variationen och rikedom. NMW anser också att finansieringsmodellen genom en nedläggning av Riksutställningar inte är tillräckligt utredd i betänkandet. Ett alternativ är att Riksutställningar istället får ett förstärkt uppdrag med delar av det uppdrag som identifierats till den nya myndigheten som metod- och teknikutveckling- museigenerell, hantera ny roll, nya målgrupper och utbildning av museipersonal.

- NMW noterar att utredningen tar upp att ändamålsfastigheterna i sig innebär en begränsande faktor för hur utställningar kan utformas m.m. och för vilka besöksgrupper som nås.

Riksförbundet Sveriges museer har i sitt yttrande identifierat ett antal områden som sektorn önskar se i en samlad funktion. Dessa områden är omvärldsbevakning – benchmarking även internationellt – samlingsförvaltning, digitalisering, kunskapsuppbyggnad och juridiskt stöd. Samtliga områden skulle ge en ökad samverkan och ett kostnadseffektivare stöd om de lades ut på respektive centralmuseum. En mindre myndighet som den föreslagna museimyndigheten kan inte erbjuda t.ex. omvärldsbevakning för samtliga museer i sektorn.

Sammantaget och utifrån utredningens förslag ser NMW klara fördelar med att lägga ut ett ökat ansvar på de centrala museerna inom respektive samlingsområde i form av ett nytt och förstärkt ansvarsmuseiuppdrag för att möta sektorns behov samt gynna en ökad samverkan. De rent administrativa stöd som efterlyses som exempelvis juridiska tjänster, digitalisering och upphandlingsstöd, bör placeras i Statens servicecenter.

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Kommentarer till utredningens förslag

1 FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

1.1 Förslag till museilag

Den nya museilagen föreslås styra publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad, samlingsförvaltning och samverkan och spridning i hela landet. Lagen ska omfatta statliga museer och övriga offentligt styrda museer. NMW ser fördelar i lagen visavi de regionala och kommunala museerna, där den politiska styrningen kan finnas närmare verksamheten. NMW ser inga direkta fördelar i att lagen ska omfatta de statliga museerna. NMW ser positivt på en ökad samverkan och spridning i hela landet. Dock bör detta gå att reglera på andra sätt än genom en ny lag.

1.2 Förslag till förordning med instruktion för Myndigheten för museer och utställningar

Myndigheten ska ha till huvuduppgift att främja utvecklingen av museiverksamhet av hög kvalitet samt fördela bidrag till sektorn. Vidare ska myndigheten kvalitetssäkra de statliga museernas verksamhet. NMW anser att det är mycket positivt med ett samordnat stöd för kvalitetssäkring utanför museerna – uppdraget ges förslagsvis till Analysmyndigheten.

Myndigheten ska pröva frågor om utställningsgarantier vilket idag ligger på annan befintlig myndighet, likaså museistatistiken och omvärldsbevakning som museerna själva inom respektive samlingsområde måste kunna göra vilket annars leder till en hindrande och tidsfördröjande faktor. Vidare ska myndigheten utföra tjänster till sektorn som undersökningar och utredningar ett uppdrag som Analysmyndigheten bör tillhandahålla.

Sammantaget ser NMW inga fördelar eller vinster med att skapa föreslagen myndighet. Liksom i utredningen om Gestaltad livsmiljö anser NMW att det föreslagna uppdraget för myndigheten är oklart avgränsat och dubblar redan befintliga myndigheter.

5 ORGANISATORISKA FÖRÄNDRINGAR

5.10 Förvaltningspolitiska förutsättningar

Utredningen konstaterar att det finns oproportionerligt många myndigheter under Kulturdepartementet vilket bör ifrågasätta inrättandet av en ny myndighet och ge plats för en förstärkning av redan befintliga.

6 CENTRALMUSEERNAS UPPDRAG IDAG

6.1 Centralmuseernas gemensamma förutsättningar

Utredningen pekar på behovet av ett samarbetsorgan. Ett förstärkt uppdrag riktat till Centralmuseerna inom respektive samlingsområde och i samarbete med Riksförbundet Sveriges museer där samlingarna ses som en gemensam resurs samt att vara rådgivande vid bidragsfördelning till museisektorn, skulle kunna fylla en sådan funktion.

Sid 3(5)

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

7 CENTRALMUSEERNAS VERKSAMHET

NMW ser vikten av att betona risken med att en museilag skulle utgöra ytterligare ett styrningsskikt.

7.5 Uppdrag inom nationell samverkan

NMW anser att det nationella ansvaret och uppdraget bör förstärkas och förtydligas till skillnad mot dagens varierade måluppfyllelse bland de centrala museernas nationella ansvarstagande.

10 BEDÖMNINGAR OCH FÖRSLAG

10.2 Ny inriktning för museipolitiken

Museernas självständiga ställning bör enligt utredningen slås fast – detta är positivt men bör kunna genomföras utan att införa en ny lagstiftning. En närmare och mer detaljerad styrning förekommer troligtvis på regional och kommunal nivå. Här kan istället de regionala institutionerna i ökad omfattning samverka med de Centrala museerna tillsammans med Riksförbundet Sveriges museer.

Lagen ska innehålla bestämmelser om det allmänna museiväsendet och respektera museernas fria ställning i likhet med den styrning som högskolorna omfattas av idag. Vidare föreslås att samtliga museer inom sina verksamhetsområden ska bidra till forskning vilket NMW anser är en omöjlighet. Här kan Centralmuseerna genom ett utökat uppdrag bidra inom sina respektive sakområden.

De statliga museerna ska verka för att tillgängliggöra sin verksamhet för människor i hela landet. NMW har redan satt upp ett internt mål att det ska vara nära till Nationalmuseum var du är befinner dig i landet. Museerna ska ställa sina samlingar till förfogande utan att ta ut oskäliga kostnader för lån. NMW ser mycket positivt på ett sådant uppdrag riktat till myndigheten.

10.5 Inrätta en ny museimyndighet

Det till myndigheten föreslagna uppdraget är för omfattande och dubblar uppdrag till redan befintliga myndigheter som Centralmuseerna, Statens servicecenter, Analysmyndigheten och Kulturrådet, vilket inte påvisas i utredningen. Uppdraget är också för omfattande med kvalitetssäkring, statsbidrag och samverkan, utställningsgarantier, museistatistik och omvärldsbevakning.

Digitalisering skulle enligt utredningen även kunna utgöra ett särskilt uppdrag för den nya Myndigheten. Ett önskvärt framtidsscenario med ett tydligt övergripande ansvar och tydliga riktlinjer för museerna gällande digitalisering och digitalt tillgängliggörandet behövs. Ansvarsfördelningen gällande digitala frågor i kulturarvssektorn mellan Digisam, Riksantikvarieämbetet och Riksutställningar bör lösas i framtiden och samlas med ett tydligt uppdrag åt museisektorn förslagsvis i Statens servicecenter.

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Utredningen anser att digitaliseringen haft för mycket kvantitativt fokus. Kvantitativ massdigitalisering med god metadatakvalité är dock en förutsättning för pedagogiskt användandet av de digitala resurserna.

Digitaliseringsfrågan saknas i lagstiftningsförslaget. Förslagsvis kan en jämnare nivå mellan museerna avseende digitalisering uppnås genom ett uppdrag i regleringsbrevet.

10.5.2 Fördela statsbidrag inom museisektorn

Utredningen föreslår att all fördelning av bidrag inom museisektorn ska läggas på den nya Myndigheten, vilket skulle möjliggöra att kompetens för fördelning av bidrag kan byggas upp där. NMW upplever detta som onödigt eftersom kompetensen redan finns på andra myndigheter som är experter på sina områden.

10.6.1 Anslag och avgiftsinkomster

NMW ställer sig mycket positiva till utredarens bedömning men föredrar, när det gäller anslagssparande, en generell rätt att spara ett större anslag. Ett hanterande från gång till gång innebär onödig administration. En alternativ lösning kan vara att museiverksamheten blir en egen resultatenheter, men med en skrivning i regleringsbrevet att museerna har rätt att disponera överskottet i verksamheten.

I detta ärende har Överintendent Berndt Arell varit beslutande.
Ställföreträdande myndighetschef Birgitta Castenfors har varit föredragande.

Berndt Arell
Överintendent
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde